

sabitfikir⁷⁵

MAKİNE DEKİTİPİ GÖRÜŞELERİ
KUTUPTA GÖRÜŞELERİ
FİYAT: 5,00 TL

KANSU ŞARMAN

JULES VERNE'İN

TÜRKÇEDEKİ MACERALARI

ISSN 2146-2127

9 772146 212005

KARAMANLILARIN ROMANI

“Mahmut Yesari, sadece Rum bir tüccarı değil, Rumcaya, Rum Kültür ve yaşamını da eserine yerleştirerek edebiyat tarihimizin ilgi çekici eserlerinden birini yaratmış.”

Mahmut Yesari, Türkçenin en üretken yazarlarından. Buna rağmen eserleri uzun zamandır yayımlanmıyor. *Bir Namus Meselesi*, aslında Yesari'nin 12 Nisan 1923-25 Eylül 1924 yılları arasında *Kalebek* dergisinde yayımladığı bir eser; yayımlanışının ardından bunca yıl sonra kitap halinde ve ilk kez Latin harfleriyle basılıyor. Kitabı Arap harflerinden Latin harflerine aktan Nûkhet Eren, eserin başına Mahmut Yesari ve eserleri hakkında detaylı bir "sorus" da yazmış. Ardından gelen Stefo Benlisoy'un yazısı ise Türkçe konuşan Rumlar ve onlar arasındaki coğrafi farklılıkları anlamak açısından oldukça ilgi çekici.

Bir Namus Meselesi'ni biz okurlar için ilginç yapan ilk unsur, eserde Kayseri ve çevresindeki Rumların konuştuğu Türkçenin, yani Karamanlının nasıl kullanıldığını görmek. Nitekim kitaptaki bütün karakterler Kayserili Rumlardan oluşuyor.

Ağapiyadi, Kayseri'de yaşayan bir tüccardır. Bir gün İstanbul'da yaşayan ve Galata'da bankacılık yapan dayısı Çakıroğlu Yuvenaki'den iltis ettiğine ve yardıma ihtiyacı olduğuna dair bir mektup alır. Bir süre ne yapacağını bilemez İstanbul onu korkutmaktadır. Ancak dayısına yardım etmeye karar verir. Mallarını satmak için Defai Kıryako'dan yardım ister. Kıryako onu mallarını Ağapiyadi'nin bas düşmanı olan Karaeftimoğlu Petraki'ye satması konusunda ikna etmeye çalışır. Bu durum Ağapiyadi için bir namus meselesi halini alsa da sonunda Petraki'ye mallarını satar, ancak gün gelip sattığı fiyattan hepsini geri alacağını söyleyerek İstanbul'a gider. Bir süre sonra dayısı blür; o da İstanbul'da tutunan bir banker olur. Kayseri'ye yazdığı mektuplardan zengin olduğu ve hayatının yolunda gittiği bellidir. Kayseri'de onun mallarını alan Petraki ise borca batmış ve evlenmek üzeredir. Bir süre sonra Ağapiyadi de zengin bir kadınla evleneceğini belirten bir mektubu müstakbel eşinin fotoğrafıyla birlikte Kayseri'ye yollar. Fotoğraftaki kadının güzelliğini gören Petraki iyice bunalıma girer ve Ağapiyadi'nin yanına gitmeye karar verir ve bu noktadan sonra namus meselesi bir üst boyuta taşınır.

Kitapta kurnacayı harekete geçiren temel unsur, mektuplar. Ağapiyadi'nin dayısının aldığı haberle İstanbul'a gitmesi, ardından Ağapiyadi'nin yazdıklarıyla Petraki'nin İstanbul'a gelmesini sağlaması mektuplar aracılığıyla oluyor. Bilinmeyene bu şekilde açılış, sonrasında ne olup biteceği konusunda biz okurları da muallakta bırakıyor. Örneğin Ağapiyadi'nin Kayseri'ye yolladığı mektuplarda doğru mu yoksa yalan mı söylediğine

BİR NAMUS MESELESİ
Mahmut Yesari
İstos Yayın

dair bir netlikten söz etmek çok zor. Petraki İstanbul'a geldiğinde dahi işlerinin yolunda gittiğinden emin olamıyoruz. O zaman bile sadece bunlara ilgili değil, Ağapiyadi'nin karısı Katina ile ilgili de yolunda gitmeyen bir şeyler olacağını seziyoruz.

Kitabın diğer bir önemli tarafı, mal ve mülk edinmeyle ticaret yapma

ilişkisini gözler önüne sererek doğrudan belirli bir meslek grubuna odaklanması. Gerçi bunun neden böyle olduğunu Stefo Benlisoy'un "önsöz"ünden anlıyoruz. "Aslında İstanbul'da daha 15. yüzyıldan itibaren bir 'Karamanli' mevcudiyeti söz konusuydu. 19. yüzyıldaki göçlerden sonraysa şehirdeki Anadolu Türkü Ortodoksların nüfusu daha da artmıştır. İşte İstanbul'a yerleşen bu Anadolu Ortodokslar, şehrin ticari merkezini oluşturan Unkapanı'ndan Sirkeci'ye kadar olan bölgede ve Galata'da çalışıyor ve ağırlıklı Yedikule, Samatya, Sirkeci, Narlıkapı ve Cibali gibi semtlere yerleşiyorlardı. 19. yüzyıl boyunca başkent Rumlarının varlıklı ve seçkin kesimleri Fener gibi eski gözde yerleşim yerlerini terk ederek Halic'in karşı tarafındaki 'yükselen' Pera, Tatavla gibi semtlere yönelmiş, aralarında Anadolu Ortodoksların önemli ağırlığa sahip oldukları Rum göçmenlerse çoğunlukla İstanbul Rumlarının 'geleneksel semtlerinde' yoğunlaşmışlardı."

Bir Namus Meselesi, 20. yüzyıl başında yazılan birçok eser gibi bir değerler sistemini öne çıkarıyor. Tıpkı Peyami Safa'nın yanlış Batılılaşan ve köklerinden kopunca kendi değerlerini yitiren kahramanları gibi Petraki ve Ağapiyadi de kendi köklerinden ayrıldıklarında değerlerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalıyorlar. Bu da kitabın öne çıkan mesajı.

Mahmut Yesari, *Bir Namus Meselesi* ile sadece Kayseri'den İstanbul'a gelmiş bir Rum tüccarı değil, onun dilini, yaşamını ve kültürünü de eserine yerleştirerek ve de üstelik bunu kendi çizgileriyle zenginleştirerek edebiyat tarihimizin en ilgi çekici eserlerinden birini yaratmış. ■